

Нов Български Университет
Факултет базово образование

Курсова работа

по Основни символи в политиката,
религията и икономиката

на Станимир Джевелеков, фак. н.: 50089

Светата Троица е основна догма в повечето християнски течения. Тя представлява сложна религиозна концепция, която не произлиза от естествено познание. Освен това тя не е формулирана ясно в Библията, а едва 300 години по-късно. В глобален исторически план несъгласията относно Светата Троица са една от причините за Голямата Схизма през 1054 г. и в крайна сметка разделението на Църквата на Източна и Западна.

Какво точно е Светата Троица?

Най-важното е, че Светата Троица е Бог и че се състои от Отеца, Сина и Светия Дух. Нарича се още триединство поради характера си. Отецът Бог е първото лице на триединството, но не във времеви или йерархичен смисъл, т.е. не защото се е появил най-рано или защото е над другите. Бог Отец според Християнската традиция създава света от нищото и го населява. Синът очевидно е Иисус, за когото мисля знаем достатъчно. Самият той обаче се състои от две природи - напълно божествена и напълно човешка. Поради това той е и наричан Богочовек. Светият Дух в различни моменти от световната история е давал напътствия и дарове на определени хора, включително и цели народи, чрез тайнства. За разлика от другите духове, споменати в Библията, каквито са например ангелите, Светият Дух е нетварен, т.е. той не е сътворен, а е изначален за света.

Според тринитарианството (което е богословският термин за троицата) тези три понятия са трите лица (или ипостаси) на една и съща Божествена същност. И Отеца, и Сина, и Светия Дух са вечни и съществуващи едновременно; и трите лица са на един и същи Бог. Те имат отделно съществуване (или битие), но споделят една божествена природа. Понеже идеята за тринитарианството е изключително разпространена в Християнството, вярата в Светата Троица е своего рода тест за ортодоксалността на вярата.

Според Атанасиевия символ на вярата освен, че трите лица са вечни и едновременни, те са и равни и неделими. Отец е Бог, и Сина е Бог, и Светия Дух е Бог, но Бог е Отеца, Сина и Светия Дух. Формулировката на Светата Троица през годините е целяла да обедини различните Християнски Църкви и да превъзмогне големите им различия, но в крайна сметка е направила обратното.

Струва си да се спомене, че диалогът между църквите в опитване да се обедини идеята за триединството продължава и до днес.

Поради тази причина през вековете, а и днес, съществуват множество църкви, които не подкрепят тринитарианството.

Според модализма троицата се състои не от три лица или личности, а от три роли на една и съща личност. Днес този възглед е застъпен от Обединената петдесятна църква.

Унитариянството пък вярва, че Бог е само един, и принизява Сина само до човешката му природа, а Светия Дух въобще не признава като отделна личност.

Т.нар. мормони или Църквата на Исус Христос и светиите от последния ден вярват, че трите лица на Светата Троица са три делими и независими личности, които в собствените си животи притежават отделни тела и души.

Важно е да отбележим, че това е най-трудната за разбиране и възприемане доктрина в Християнството въобще. Най-същественото в нея е, че по отношение на божествеността си Бог е един, но по същност той е троичен.

Откъде произлиза?

За първи път доктрината за Светата Троица е формулирана на Първия Вселенски събор в Никея през 325 г. и съответно за първи път е описана в Никейския символ на вярата. С течение на времето формулировката се променя и подобрява на следващите вселенски събори.

Аргументацията зад цялата Света Троица търсим в Библията и намираме най-вече в новозаветната ѝ част, където срещаме много твърдения на Исус Христос за отношенията между Отеца, Сина и Светия Дух.

Йоан 1:1 В началото бе Словото; и Словото беше у Бога; и Словото бе Бог.

(в Библията Исус често е наричан Словото)

Матей 3:16-17 И като се кръсти, Исус веднага излезе от водата; и, ето, отвориха Му се небесата, и видя Божият Дух, че слиза като гълъб и се спускаше на Него; и ето глас от небесата, който казваше: Този е възлюбеният Ми Син, в Когото е Моето благоволение.

Марк 1:10-11 И като излезе веднага от водата, видя, че се разтварят небесата, и че Духът като гълъб слизаше на Него. И дойде глас от небесата: Ти си Моят възлюблен Син; в Тебе е Моето благоволение.

Лука 3:22 и Светият Дух слезе върху Него в телесен образ като гълъб, който казваше: Ти си Моят възлюбен Син; в Тебе е Моето благоволение.

Матей 28:19 Идете, прочее, научете всичките народи, и кръщавайте ги в името на Отца и Сина и Светия Дух,

Разлики между тринитарианските църкви

На запад теологично посоката винаги е била доктрината да се формулира започвайки от единството, стигайки до различията между лицата. Напротив, в източното богословие тенденцията е да се говори за всяко лице поотделно и след това да се стигне до единството на Бога. В този смисъл в западната мисъл се набляга повече на единството на Бог, а в източната повече на отделните лица.

В изтока първо е Отецът, от когото е изначално роден Синът, а Духът е вечно изхождащ от Него.

На запад първо се говори за Бог, а след това за отношенията между лицата. Според католическото богословие изхождането на Духа идва като резултат от любовта между Отец и Сина, т.е. логиката е, че Синът първо е роден от Отца, а Духът изхожда от тяхната любов, от тях двамата – от Отца и от Сина. Тази концепция се нарича на латински филиокве и е исторически доста по-нова от канона за Светата Троица. Освен това тя е в основата на разделението между Източното и Западното вероизповедание – колкото и малка разлика да ви се струва.

Протестантската и англиканската църква не обръщат голямо внимание на въпросната добавка, когато се отцепват през шестнайсти век. Въпреки, че при тях също стоят думите "и от Сина," те се разбират по друг начин – не че Духа изхожда от него и Отца, а че изхожда от Отца и е изпратен от Сина. Изпратен в този смисъл означава, че Светият Дух обитава християните по молба на Сина и Отца, и съответно тази трактовка не е в разрез с Източноправославните идеи.

Исторически последици

Именно заради въведението на филиокве Християнската църква се разделя на две – Източноправославна и Римокатолическа. Прибавката на "и от Сина" след "Който изхожда от Отца" възникнала за първи път в Испания през седми век. Впоследствие в началото на девети век не кой да е, а Карл Велики по политически причини се опитал да накара Папа Льв втори да одобри това "подобрене" на Символа и да го включи към него. Папата отказал.

След това Карл Велики свикал и събор на епископите в гр. Аквизграна, но съборът също не приел поправката. Отново писал на Папата, включително пращайки пратеници, които да се опитат със своите четения и анализи на Библията да му докажат истиността на филиокве. Папата им позволил да изповядват вярата както я разбират самите те, но ги изпратил с посланието, че така "повреждат вярата."

За да запази неповреден Никейския символ на вярата, Папа Лъв втори заповядал да се вреже Символа дума по дума – без добавката филиокве - в две сребърни таблици, една на гръцки и една на латински, и ги поставил в базиликата на Св. Петър в Рим. Под тях били изрязани следните думи: *"Това поставих аз, Лъв, от любов към православната вяра и за запазването ѝ от повреждане."*

Въпреки непреклонността на Папата, Карл Велики имал достатъчно влияние, за да се възприеме филиокве в повечето църкви по неговите земи, които се разпростирали почти върху цяла Средна Европа. Протестите на източната църква останали нечути. В крайна сметка през единайсти век по заповед на император Хенрих първи добавката филиокве се възприела от всички западни църкви.

Това, както и съвсем различното вече лице на църквата на запад, довело до няколко размени на писма между изтока и запада. На първо време Папа Лъв девети обявил източната църква за еретици и ги заплашили с вечно проклетие, а после източните епископи анатемосали западната църква. Всичко това историците свързват най-вече с желанията и на двете групи за власт.

В крайна сметка през 1054 г. на Великия събор в Цариград било единодушно решено, че за Рим вече е невъзможно да се върне към канона на апостолската Църква.

Заклучение

Независимо от нашата религиозна убеденост или липса на такава е нужно да се замислим как иначе незначителни за нас детайли като трите думи "и от Сина" са променили коренно пътя, изминат от човечеството през последните хиляда години. За да разберем правилно модерната религия, а дори и модерния свят, трябва да си дадем сметка, че те са резултат на процеси, коренящи се във времена много преди нас, които трудно можем да си представим.

Библиография

Библия

Истините на православната вяра, иеромонах д-р Антим Шивачев

Човешката личност като икона на Троицата, епископ Калистос Уеър

Wikipedia